

Návrh smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov

J. Novák: Proposal of the Directive on Energy Use from Renewable Sources. Život. Prostr., Vol. 42, No. 6, p. 330 – 332, 2008.

The proposal of the directive is the main tool how to reach the aim of the European Union which is a 20 % share of renewable energy sources in the final energy consumption.

Z pohľadu Európskej únie bol prelomovým r. 2007, keď na zasadnutí Európskej komisie v marci 2007 boli odsúhlasené hlavné ciele týkajúce sa klímy a energetiky:

- zníženie emisií skleníkových plynov do r. 2020 minimálne o 20 % v porovnaní s úrovňou r. 1990, v prípade širšej medzinárodnej dohody prijme Európska únia cieľ na zníženie emisií o 30 %,
- 20 % podiel obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na konečnej energetickej spotrebe v Európskej únii do r. 2020, vrátane 10 % podielu biopalív.

Reakciou na vyššie uvedené globálne výzvy je tzv. *klimaticko-energetický balíček*, ktorý Európska komisia navrhla 23. januára 2008. Integrovaný klimaticko-energetický balíček bude významným spôsobom predurčovať hospodársky vývoj členských krajín Európskej únie v nadchádzajúcich rokoch. Okrem zníženia emisií skleníkových plynov nové pravidlá prispievajú k zvýšeniu energetickej efektívnosti a najmä k posilneniu energetickej bezpečnosti členských štátov.

Pozostáva z nových pravidiel na poskytovanie štátnej pomoci a štyroch legislatívnych návrhov:

1. smernice o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov,
2. smernice, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES o obchodovaní s emisnými kvótami skleníkových plynov,
3. rozhodnutí o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov v sektoroch mimo schémy obchodovania s emisnými kvótami,
4. smernice o geologickom ukladaní a skladovaní oxidu uhličitého.

Pri stanovení individuálnych cieľov sa Európska komisia snažila uplatniť kľúčové princípy, ako je eko-

nomická efektívnosť, transparentnosť, spravodlivosť, solidarita a záväznosť plnenia prijatých cieľov. Dôležitým prvkom pre konečnú podobu legislatívnych návrhov bol aj integrovaný prístup k riešeniu problematiky znižovania emisií skleníkových plynov a podpory obnoviteľných zdrojov energie. Koncom r. 2008 sa dosiahla politická dohoda o konkrétnej podobe legislatívnych návrhov a tieto návrhy boli 17. decembra 2008 schválené v Európskom parlamente.

Smernica o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov

Návrh smernice, ktorá pokrýva celú oblasť využívania obnoviteľných zdrojov energie (výroba elektriny, vykurovanie i chladenie a doprava), je hlavným nástrojom na dosiahnutie cieľa Európskej únie, ktorým je 20 % podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe. Návrh smernice upravuje nasledujúce oblasti:

- stanovenie národných cieľov pre podiel OZE do r. 2020,
- vydávanie a obchodovanie s garanciami pôvodu vyrobenej elektriny a tepla,
- kritériá udržateľnosti pre biopalivá,
- ustanovenia týkajúce sa prístupu do siete a administratívne procedúry.

Stanovenie národných cieľov

Jedným zo základných rozdielov návrhu tejto smernice oproti v súčasnosti platnej *Smernici č. 2001/77/ES o podpore elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou*, je v záväznosti cieľov. Kým plat-

ná smernica stanovila indikatívne ciele, ku ktorým sa členské krajiny musia priblížiť, ale ich nesplnenie nie je postihnuteľné, v prípade nového návrhu smernice ide o záväzné ciele. Tieto boli navrhnuté individuálne ako národné ciele pre každý členský štát a sú právne vymožiiteľné. Cieľ dosiahnuť 10 % podiel OZE za celkovej spotreby benzínu a nafty v doprave do r. 2020, bol stanovený ako záväzný pre všetky členské krajiny.

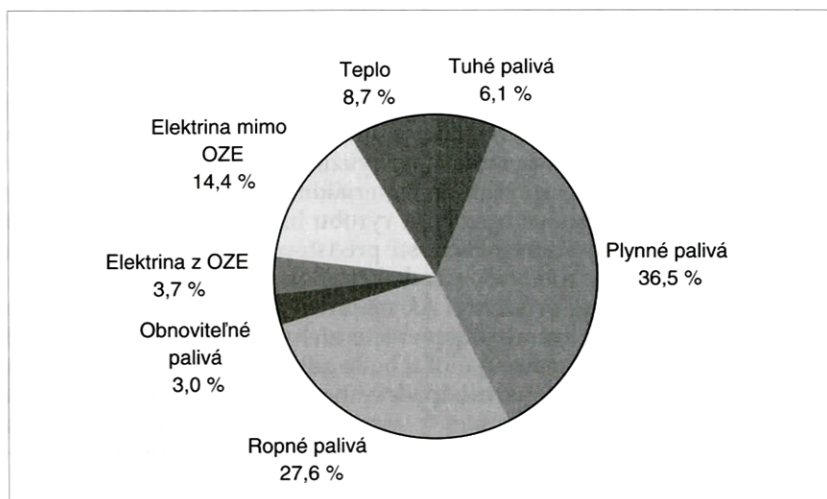
Vychádzajúc zo stanoveného cieľa má Európska únia ako celok zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov zo súčasných 8,5 % na 20 % do r. 2020. Vzhľadom na rozdielnu úroveň využívania týchto zdrojov v súčasnosti, rozdielne podmienky a možnosti investícií členských štátov, Európska komisia navrhla metodológiu, podľa ktorej:

- každý štát rovnako prispeje k naplneniu cieľa do úrovne 50 %, t. j. každá krajina zvýši podiel obnoviteľných zdrojov energie o 5,75 %,
- ďalších 50 % zvýšenia bude určených na základe potenciálu krajiny podľa úrovne HDP (krajiny s menším HDP prispievajú menej),
- krajiny, ktoré už v súčasnosti investovali do obnoviteľných zdrojov energie, budú mať znížené ciele.

Národný cieľ SR je na základe návrhu Európskej komisie určený na 14 % v r. 2020, čo v podstate znamená, že Slovensko má zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie v pomere ku konečnej energetickej spotrebe zo súčasných 7 % na 14 %.

Vydávanie a obchodovanie so zárukami pôvodu

V oblasti vydávania a obchodovania so zárukami pôvodu nastala zmena oproti pôvodnému návrhu smernice, podľa ktorého záruky pôvodu plnili funkciu garancie pôvodu vyrobenej elektriny a tepla z obnoviteľných zdrojov energie, a zároveň boli nástrojom obchodu medzi podnikateľskými subjektmi, resp. členskými štátmi Európskej únie. Na základe výhrad k pôvodnému návrhu prezentovali Nemecko, Veľká Británia a Poľsko spoločný návrh, ktorý podporuje aj SR. Tento spoločný návrh sa týka vydávania záruk pôvodu, štatistického obchodu, spoločných projektov a spoločného dosahovania cieľa v obnoviteľných zdro-

1. Podiel jednotlivých palív a foriem energie v konečnej energetickej spotrebe SR
Zdroj: MH SR, r. 2008

joch energie medzi združenými krajinami. Štatistický obchod sa pritom považuje za flexibilný nástroj, ktorý umožní v dlhodobom horizonte uzatvárať zmluvy o predaji energie z obnoviteľných zdrojov z jedného členského štátu inému tak, aby štát, ktorý plní oznamovaciu povinnosť, mohol predávať túto energiu inému.

Kritériá udržateľnosti pre biopalivá

Citlivou oblasťou smernice sú kritériá udržateľnosti pre biopalivá. Biopalivá vyrábané z biomasy budú dominantne naplňovať cieľ 10 % obnoviteľných zdrojov energie v doprave a ich množstvo bude závisieť od spotreby motorových palív. Na základe toho bolo dôležité vytvoriť systém kritérií udržateľnosti pre biopalivá, pričom pri jeho vytváraní Európska komisia vzala do úvahy:

- vplyv na potravinovú bezpečnosť,
- zníženie emisií skleníkových plynov,
- zmenu účelu využívania pôdy,
- biodiverzitu.

Pri kritériách udržateľnosti dlho zostávala otvorená otázka výšky úspory emisií skleníkových plynov, biopalív a iných biokvapalín voči fosílnym palivám v druhom kroku. V prvom kroku bola úspora emisií skleníkových plynov nastavená na 35 %. Nakoniec pre druhý krok sa presadilo ustanovenie, že od r. 2017 táto úspora pre biopalivá, ktoré sa zohľadňujú na účely dosiahnutia cieľov v doprave, musí predstavovať 50 %. Navyše, v zariadeniach, ktorých prevádzka sa začala od r. 2017, to bude 60 %.

S výskou úspor emisií skleníkových plynov súvisí výroba biopalív II. generácie. Hlavný rozdiel medzi súčasnými biopalivami a biopalivami II. generácie je v tom, že už sa nebudú vyrábať len z plodín a semien. Zdrojom suroviny bude celá rastlina, vrátane rastlinného odpadu. Výskum sa zameriava na využitie celulózy, ktorá je základným stavebným materiálom rastlinných buniek. Vstupné suroviny na výrobu biopalív II. generácie budú vo všeobecnosti predstavovať poľnohospodárske a lesné produkty, odpad a vedľajšie priemyselné produkty. Ak majú byť procesy súvisiace s biopalivami II. generácie efektívne v obchodnej oblasti, významnú úlohu bude zohrávať poľnohospodárstvo, lesníctvo a odpadové hospodárstvo.

Vzhľadom na budúci vývoj by sa mala SR usilovať o čo najvyšší podiel biopalív II. generácie po r. 2015, aby naplnila kritériá udržateľnosti a súčasne dosiahla významné zníženie emisií v doprave. To si vyžaduje výskum, vývoj a partnerstvo pri výskumných úlohách a demonštračných zariadeniach s ostatnými krajinami. Navyše, biopalivá II. generácie majú lepšie kvalitatívne parametre pre spaľovacie motory, nebudú ohrozovať potravinovú bezpečnosť a spôsobovať rast cien potravín tak, ako biopalivá prvej generácie.

Ustanovenia týkajúce sa prístupu do siete a administratívne procedúry

V oblasti pripojenia do siete, opakuje táto smernica požiadavky *Smernice č. 2001/77/ES* a vyžaduje od členských štátov objektívne, transparentné a nediskriminačné kritériá pripojenia do sústavy. Ak je to potrebné, môžu členské štáty presunúť časť alebo celé náklady na pripojenie na prevádzkovateľa prenosovej alebo distribučnej sústavy a musia zabezpečiť, aby ich poplatky nediskriminovali elektrinu z obnoviteľných zdrojov energie a odrazili prínosy pripojenia elektrárne. Administratívne procedúry pre tieto zdroje musia byť jasne definované, poplatky musia zodpovedať nákladom a menšie projekty musia mať jednoduchšie autorizačné procedúry.

Výzvy pre Slovensko vyplývajúce z návrhu smernice

Národný cieľ zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie na 14 % do r. 2020 považuje SR za ambiciózny a nákladný, avšak reálny. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie ako domácich energetických zdrojov znižuje závislosť ekonomiky od nestabilných cien ropy a zemného plynu. Ich využívanie je založené na vyspelých environmentálne šetrných technológiách a výrazne prispieva k zníženiu emisií skleníkových plynov a škodlivín.

Pri napĺňaní tohto cieľa sa chce SR zamerať najmä na využívanie biomasy, ako na zdroj s najväčším technickým potenciálom, ale aj z dôvodu, že zdroje biomasy vhodnej na energetické využitie, sú rozmiestnené relatívne rovnomerne po celom území Slovenska. Vyššie využívanie biomasy ako domáceho zdroja, ktorý možno skladovať, sa aj vo vzťahu k energetickej bezpečnosti hodnotí vysoko pozitívne a biomasa má tendenciu pri výrobe tepla do r. 2020 významnou mierou nahradiť fosílnu palivá, čím sa zníži spotreba zemného plynu na vykurovanie.

Poľnohospodári môžu biomasu, vznikajúcu ako odpad z rastlinnej a živočíšnej výroby, využiť pri diverzifikácii činností svojich fariem, najmä výstavbou bioplynových staníc, ktoré tento odpad spracujú na bioplyn s efektom výroby elektriny a tepla alebo výroby biometánu, ktorý má parametre zemného plynu a môže sa dodávať do plynárenskej distribučnej siete. Takýmto využívaním biomasy sa podporia ekonomické aktivity na vidieku, vytvoria sa nové pracovné miesta a zvýši sa aj spoľahlivosť dodávok energie.

***

Hoci biomasa bude dominovať pri napĺňaní cieľa, treba využívať aj ostatné druhy obnoviteľných zdrojov energie. Ministerstvo hospodárstva SR pre podporu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov vypracovalo **návrh zákona o podpore obnoviteľných zdrojov energie a kombinovanej výroby elektriny a tepla**. Návrh zákona implementuje spomínanú platnú smernicu o podpore výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie ako aj smernicu č. 2004/8/ES *O podpore kogenerácie založenej na dopyte po využiteľnom teple na vnútornom trhu s energiou*.

Návrh zákona má za úlohu zlepšiť fungovanie trhu s elektrinou pre obnoviteľné zdroje energie a vysoko účinnú kombinovanú výrobu elektriny a tepla. Zvýšenie výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a úspora primárnych palív vo vysoko účinnej kombinovanej výrobe súčasne vytvára podmienky na zníženie emisií oxidu uhličitého, čím pomôže naplniť cieľ v oblasti zníženia emisií skleníkových plynov.

Ing. Juraj Novák, Odbor energetickej a surovinovej politiky, sekcia energetiky, Ministerstvo hospodárstva SR, Mierová ul. 19, 827 15 Bratislava, novak@economy.gov.sk